

Inšpiratívne pedologické dni

Slovenská pedologická spoločnosť (Societas pedologica slovacae, o.z.) zorganizovala v spolupráci s Českou pedologickou spoločnosťou vedeckú konferenciu PEDOLOGICKÉ DNI 2016 s názvom Pôda v krajine jej význam, postavenie a zraniteľnosť. Konferencia sa uskutočnila v Dudinciach v dňoch 7. až 9. septembra 2016, pričom posledný deň bol venovaný pedologickej exkurzii.

BRATISLAVA. Pedologické dni organizujeme každoročne spoločne s Českou pedologickou spoločnosťou, so striedaním miesta konferencie a s tým, že organizátori týchto podujatí majú snahu ukázať českým či slovenským kolegom špecifické regióny z hľadiska pôdných pomerov i rozvoja poľnohospodárskej a lesnej krajiny.

Tohto roku organizácia pripadla Slovensku, a spoluorganizátormi tohtoročnej konferencie boli NPPC - Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy Bratislava a Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav vo Zvolene.

Problematiku zraniteľnosti pôd a krajiny treba riešiť ako prierez aktivít v poľnohospodárskej a lesnej krajine vo väzbe na udržateľný manažment, a do riešenia treba zakomponovať environment a integrované plánovanie.

Druhým dôležitým cieľom je rozvíjať multidisciplinárny výskum pedológie s ostatnými vedeckými disciplínami s cieľom uplatniť veľký potenciál slovenskej a českej pedológie a s ich možnosťami prispieť k vedeckej spolupráci v rámci Európskej únie.

Pod osobnou záštitou

Oficiálnu osobnú záštitu nad konferenciou prevzali Gabriela Matečná, ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, a Marian Jurečka, minister poľnohospodárstva ČR.

V ich zastúpení mali prezentácie predstavitelia oboch ministerstiev, ktorí predstavili súčasné problémy v ochrane pôdy ako aj pálčivé otázky, týkajúce sa predaja pôdy cudzincom či riešenie sucha pri očakávanej klimatickej zmene, ktorá snáď najcitlivejšie zasiahne do poľnohospodárskej výroby.

Pôdozvedci vedia, že pôdu treba chápať ako obmedzený - a v podmienkach ľudského života neobnoviteľný - prírodný zdroj. Má veľkú variabilitu v priestore i v čase, a veľmi rýchlo môže podliehať rôznym degradačným vplyvom. Má rôzne funkcie, ktoré sú dôležité z hľadiska poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, zabezpečenia kvality životného prostredia či z hľadiska ochrany prírody, krajinej architektúry a mestského života.

Pôda je atakovaná viacerými hrozbami ako je degradácia pôdy a krajiny, zábery poľnohospodárskej pôdy, globálna hrozba (dopady klimatickej zmeny, strata biodiverzity, potravinová bezpečnosť, prejavy sucha a dezertifikácie).

Pre zabezpečenie týchto potrieb je dôležité vyvinúť multidisciplinárny výskum pôdy, ktorý by reflektoval zraniteľnosť pôdneho systému a ktorý by napomohol k obnove a k udržaniu hlavných pôdných funkcií a k udržateľnému manažmentu pôd.

V tomto smere bola podnetná prednáška akademika prof. Juraja Hraška, ktorý si položil niekoľko zásadných otázok.

Rozvoj agrárneho sektora: áno alebo nie?

Ak bude človek, ba dokonca všetko živé tvorstvo, pre seba niečo potrebovať, nebude to určite najluxusnejšie auto ani prepychová jachta. Bude to potrava a voda. Odpoveď je jednoznačná - pokiaľ bude existovať ľudská spoločnosť, dovtedy bude produkcia agrárneho sektora vyhľadávanou komoditou.

Limity rozvoja?

Táto otázka je legitímna, lebo agrárny sektor je podnikateľské odvetvie ako každé iné, a teda musí podnikateľovi prinášať primeraný zisk. Špecifikom je skutočnosť, že toto odvetvie je viazané na prírodné, najmä na pôdno-klimatické podmienky, ktoré v rozhodujúcej miere vplývajú na množstvo produkcie získanej z jednotky plochy. Eliminácia vyššie spomenutých podmienok je do istej miery možná technologickými opatreniami, ale zvyšuje náklady na jednotku produkcie. Odpoveď je jednoznačná - v maximálnej miere treba zamedziť využívaniu produkčných pôd pre iné účely.

Optimálne využitie domáceho pôdneho fondu nemôže byť ponechané na živelné pôsobenie monumentálnych trhových mechanizmov liberálneho kapitalizmu, lebo sa predpokladá, že ľudstvo bude v budúcnosti stále nástojčivejšie čeliť mnohým problémom, z ktorých sa jeden určite bude týkať aj ich výživy, a teda priamo aj dostatku pôdy, predovšetkým jej poľnohospodársky využiteľnej časti.

S perspektívou zisku

V súčasnej spoločnosti je záujem o pôdu z hľadiska perspektívneho zisku zo strany ľudí, ktorí na pôde nehospodária. Ekonomické prostredie trhového hospodárstva nedefinuje majiteľa pôdy ako podnikateľa na pôde. Pôda sa stala viac tovarom, na predaji ktorého sa dá vo vhodnej dobe dobre zarobiť, a pôda je objektom, vhodným pre uloženie bezcenných papierových peňazí. A ako s majetkom s ňou politici a právnici aj nakladajú (v orgánoch Európskej únie sa v rozpore so zdravým rozumom lobuje už aj za to, aby súkromným majetkom, a teda tovarom, bola okrem pôdy aj voda).

Ak je hlavnou prekážkou ochrany prírody a prírodných zdrojov existencia vlastníckych vzťahov k objektu ochrany, potom sa táto problematika musí stať výhradnou agendou národného štátu ako správcu prírodných zdrojov. Iný je vzťah k pôde u poľnohospodára, ktorý na nej hospodári a pre ktorého je základným výrobným prostriedkom, a iný je tento vzťah u tých ľudí, pre ktorých je pôda strategickým tovarom, ktorý sa dá v príhodnej dobe výhodne predať, pričom sa neuvažuje o tom, na aké účely sa pôda bude ďalej využívať.

Pedologické dni 2016 boli inšpiratívne vďaka mnohým nástojčivým otázkam, ktoré zaujímajú odbornú i laickú verejnosť. Ako obyčajne sa skončili exkurzným dňom, počas ktorého mali účastníci možnosť porovnať pôdne profily z dvoch monitorovacích sond - jedna z nich bola umiestnená na lesnej pôde a jedna na poľnohospodárskej pôde. Nachádzajú sa v malebnom prostredí regiónu Hont, na Krupinskej

planine, a demonštrovali vedecký prínos k monitorovaniu pôdnych vlastností a trendov ich vývoja.

doc. Jaroslava Sobocká, CSc., riaditeľka NPPC-VÚPOP Bratislava,
prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc.

(Roľnícke noviny, č. 40, 5. októbra 2016, s. 2)